

SALVADOR BROTONS

THE COMPLETE PIANO WORKS (1975-2011)

ALEX ALGUACIL, piano

Recorded at Patrych Sound Studios in New York City on May 17th and 19th 2012
Recording, editing and mastering engineer: Joseph Patrych
Piano: Hamburg Steinway D, CD147 / Piano technician: Kenneth A. Farnum, Jr.
Production sponsored by Mr. Bernard Conroy and Mr. Tatsuo Ito
Musical Production by Alex Alguacil and Joseph Patrych

Scores: BROTONS I MERCADAL EDITIONS: Piano Sonata, Op. 124
Three Nocturnes «alla Chopin», Op. 116 / Dedicatòries, Op. 112
Interlude for the Left Hand, Op. 47, No. 2 / Crystals

CLIVIS PUBLICATIONS: Utopian Ideals, Op. 10 / Three Brief Pieces, Op. 8
Elegy for the Death of Shostakovich, Op. 7 / Impromptu, Op. 37

CATALANA d'EDICIONS MUSICALS CEM: Toccata, Op. 63

2013 – Copyright Producció i Edició: COLUMNNA MÚSICA, SL
Fotografia de portada: GEMMA PASCUAL
Fotografies: GEMMA PASCUAL i KOH-AOKI
Notes: ANTONI PIZÀ
Traducció al castellà: PACA TOMÁS
Traducció a l'anglès: GERALD PATRICK FANNON
Revisió editorial: AIBANA PRODUCTORA EDITORIAL, SL

Disseny i maquetació: TRESA CALBÓ

REF. 1CM0318 - Dipòsit legal: B-5387-2013

COLUMNNA MÚSICA, SL
c/ Sant Eusebi, 53, pral. 1a
08006 Barcelona (Spain)
Tel. (34) 93 362 03 28
Fax (34) 93 209 45 48
www.columnnamusica.com
info@columnnamusica.com

SALVADOR BROTONS

THE COMPLETE PIANO WORKS (1975-2011)

Piano Sonata, Op. 124 (2011)	17'38"
1) Allegro robusto	6'16"
2) Lento e lontano – Larghetto sognando	4'32"
3) Allegro marcato	6'53"
Three Nocturnes «alla Chopin», Op. 116 (2010)	7'27"
4) Lento	2'03"
5) Larghetto	2'01"
6) Andante	3'25"
Dedicatòries, Op. 112 (2008-2009)	13'50"
7) Autumnal	2'54"
8) Nocturn	2'32"
9) Scherzo	0'59"
10) Fidelity	3'51"
11) Contemplative	2'03"
12) Itosan	1'33"
13) Crystals (1995)	3'01"
14) Toccata for Piano, Op. 63 (1993)	5'41"
15) Interlude for the Left Hand, Op 47. No. 2 (1988)	4'41"
16) Impromptu, Op. 37 (1985)	6'33"
17) Utopian Ideals, Op. 10 (1976)	3'35"
Three Brief Pieces, Op. 8 (1975)	3'15"
18) Allegretto	0'48"
19) Andantino	1'25"
20) Allegro marcato	1'05"
21) Elegy for the Death of Shostakovich, Op. 7 (1975)	4'39"

TT: 70'30"

ALEX ALGUACIL, piano

LA TERCERA VIA DE SALVADOR BROTONS

El 1957, el compositor i historiador del jazz Gunther Schuller va llegir una polèmica conferència a la Universitat de Brandeis, prop de Boston, en què proposava una *tercera via* (*third stream*) en la composició musical, un nou estil que havia de ser una fusió entre el bo i millor dels elements de la tradició clàssica occidental (Bach, Beethoven i la resta de les *B* fins a arribar a Schönberg) i la llibertat que proporcionava la improvisació de l'aleshores «nou» llenguatge del jazz.

És curiós observar com, Salvador Brotons (Barcelona, 1959), sense premeditació i prescindint del jazz que receptava Schuller, ha bastit en els darrers trenta-sis anys una original i sòlida *tercera via* amb la seva obra pianística. La música catalana del segle XX sovint s'ha explicat com un solc pel qual passen dos corrents paral·lels i, fins a un cert punt, oposats: el francès i el germànic. La música de Brotons destaca de bon principi per desviar-se d'aquesta narrativa allunyant-se per igual tant de l'afrancesament com del germanisme i, com a derivació d'aquest, també de l'avantguarda de caire serialista i, viceversa, apropant-se decididament als mons musicals de les perifèries europees (Rússia, amb Prokófiev i Xostakóvitx; Hongria, amb Bartók, i fins i tot a la França «provinciana» de Poulenc) i de l'eclecticisme dels EUA.

Brotons és, a més a més, un reconegut director simfònic i, per tant, l'ofici de director també ha marcat la seves composicions. Fullejant les partitures que ha publicat, per exemple, es nota la profusió d'indicacions de *tempo*, dinàmica i expressió generalment en l'atàvic italià (*deciso e marcato*, *ben legato*, *luminoso e sensibile*, etc.). Brotons, clarament, vol donar solucions als intèrprets i evitar l'ambigüitat interpretativa. Aquesta és una característica important de la seva música: ser inequívoc, parlar clar. D'altra banda, la flauta, l'instrument principal del compositor, també ha deixat la seva empremta. Dues composicions cabdals del repertori de flauta són les sonates de Poulenc i Prokófiev. Sens dubte, el lirisme arravatat del primer i la percussivitat del segon es deixen sentir en moltes de les seves composicions. Així, claredat, lirisme i pulsació rítmica són les principals característiques de les seves obres.

La primera peça d'aquest enregistrament, per exemple, ***Sonata per a piano, op. 124*** (2011) comença amb una anacrusi (notes febles que condueixen cap a un accent fort) que

és un eco de la coneguda *Sonata per a flauta* de Poulenc i, com aquesta obra, conté una secció central extremament lírica, com les que el compositor francès solia incloure en gairebé totes les seves sonates per a piano i instrument. El segon moviment s'elabora sobre un ambient pensatiu i de meditació que a poc a poc creix cap a un passatge intens i dramàtic, aspecte que es reforça utilitzant els registres extrems del piano. Al final, es conclou amb dolces dissonàncies de segona. El tercer moviment presenta un altre dels trets més notables de l'estil de Brotons. El piano s'utilitza pel seu timbre percussiu i rítmic; apareix l'anotació *marcato* (freqüentíssima en les partitures de Brotons!) i ben bé hauria pogut indicar *martellato*; el *tempo* és molt ràpid i la mètrica, sincopada. A manera de recapitulació, se sent altra vegada l'anacrusi poulencquiana del principi de la peça. Les obres de Brotons gairebé sempre tenen una conclusió clara i contundent amb un acord final *forte* i accentuat, a la qual s'afegeix l'usual recapitulació de motius anteriors.

Tres nocturns «alla Chopin», op. 116 (2010) és, lògicament, una evocació del compositor polonès i del seu gènere per excel·lència, el nocturn. Aquí la melodia principal descendeix cromàticament i els acords d'acompanyament suggereixen contramelodies plenes de nostàlgia. El lirisme, altre cop, és corprenedor. La claredat formal —el classicisme, podríem dir—, que suposa tenir ben separats la melodia a la mà dreta i l'acompanyament a la mà esquerra, no és tan sols un tret chopinià, sinó molt català i mediterrani, part del seny i la mesura de què parlava Ferrater Mora a *Les formes de vida catalana*. Aquests trets (seny i mesura) són també principis en l'obra de Brotons, que, com a compositor, rebutja molts dels experiments radicals de la segona meitat del segle XX i s'esforça per establir un llenguatge musical que retorni als valors tradicionals, però sense repetir-los.

Dedicatòries, op. 112 (2008–2009) reuneix un conjunt d'obres curtes escrites amb esperit descriptiu. A «Tardorencia», l'essència de l'estació es tradueix en un ambient tranquil, melangiós i íntim: se sent cruixir les fulles o el vent de tramuntana que bufa... «Nocturn» evoca la nit, lògicament, a través d'elements musicals simples. «Fidelitat», obra dedicada a Lluís Maria Xirinacs (1932–2007), mostra una gran ambició musical i temàtica. A través de cites d'*El cant de la senyera* i el *Dies Irae* i les ressonàncies creades pels harmònics, l'obra reivindica emotivament els ideals del conegut militant català. Brotons és sempre amant dels gestos musicals clars i contrastants i, si «Contemplativa» és un exercici de reflexió a través del contrapunt en *perpetuum mobile*, «Itosan» salta a l'altre extrem i explota la

mètrica irregular, els canvis de compàs, el so *martellato* que al·ludeixen al pianisme de Bartók i Ginastera. Aquí apareix, per exemple, un recurs típicament brotonià: la sorpresa d'un silenci inesperat, que interromp el discurs musical de sobte per reprendre'l quasi immediatament.

Es pot ben dir que aquestes tres obres (*Sonata, Tres nocturns i Dedicatòries*) representen la maduresa creativa de Brotons. El compositor ja domina l'escriptura pianística i sap extreure els millors recursos de l'instrument i els trets estilístics personals ja semblen quallats i ben arrelats: lirisme arravatat que contrasta amb el so percussiu del teclat; gestos melòdics o rítmics molt clars i presentats sempre en oposició; síncope, mètrica irregular, abundància de passatges en *ostinato* i figuracions en estil *perpetuum mobile*, silencis inesperats i, en molts de casos, un acord final *forte* i *secco*. Aquests són alguns elements de la *tercera via* de Brotons i són les principals senyes de la seva identitat com a compositor. La prehistòria d'aquest estil madur, però, ja la trobem a *Cristalls* (1995), obra de transició entre el període primerenc i el madur. Tot i que el mimetisme no es freqüent en l'obra de Brotons (*Dedicatòries* és una excepció), en algun moment d'aquesta obra se sent una figura que pot fer pensar en cristalls romputs. Brotons és amant dels gestos contrastants i inequívocs, com s'ha dit, i aquí l'oposició s'estableix amb un *tempo* lent i molt líric i un *tempo* ràpid en *perpetuum mobile*, dominat per la mètrica i el compàs irregulars i una gran abundància de síncope.

Com correspon al seu nom, la *Toccata per a piano, op. 63* (1993) és una obra de gran virtuosisme, amb passatges ràpids, figuracions *perpetuum mobile*, accents i mètrica irregulars, compàs de 7/8, l'usual *marcato* i acords dividits que s'alternen entre les dues mans. L'obra s'adapta sense excuses a la típica forma ABA, amb un final que també és part de la gestualitat inequívoca del compositor: un acord conclusiu amb la indicació de *secco* i tres vegades *forte* (*fff*).

Interludi per a la mà esquerra, op. 47, núm. 2 (1988) sembla insinuar una rara incursió en el serialisme del compositor i presenta un ambient especulatiu i reflexiu, ple d'ecos, conseqüència dels harmònics, en *tempo* molt lent i compassos atípics (17/8, 19/8, etc.). Començant en el registre agut del piano, es descendeix al greu. Unes octaves contundents presenten un motiu auster i lúgubre, seguit d'altres motius que contrasten antifonalment els sons aguts i els greus. A la coda, retornen els motius en tessitura aguda de l'inici de l'obra. *Impromptu, op. 37* (1985) mostra una textura gruixada, amb passatges de *bravura*,

plena de contrastos entre dinàmiques extremes, els idiosincràtics compassos irregulars i uns baixos poderosos i sincopats que fan pensar en la *Sonata núm. 7* de Prokófiev. Al final, l'acostumat gest cadencial amb l'acord final *secco* i *fortissimo*. **Ideals utòpics, op. 10** (1976) es podria considerar la primera obra del període mitjà del compositor. Brotons aquí no dubta a utilitzar un acord de sol major, tot i que en els anys setanta, retornar a una tríada major es considerava una heretgia o, tal vegada, una utopia.

Les obres del període primerenc del compositor es diferencien de les anteriors per una escriptura més harmònica i menys contrapuntística. A **Tres peces breus, op. 8** (1975) es fa palesa la influència de Prokófiev i la seva sonata per a flauta. El segon moviment és líric i pot recordar el famós *Vocalise* de Rakhmàinov. El tercer moviment insisteix en indicacions típicament brotonianes com el *marcato* i el *secco*. **Elegia per la mort de Xostakóvitx, op. 7** (1975), finalment, és la primera obra per a piano del compositor i ja sorprèn, entre altres coses, perquè la partitura té armadura i per tant tonalitat explícita, amb un so molt líric i rus, seguint l'al·lusió del títol. Ja el 1975 Brotons sabia que ell no rebutjaria la tradició i que hauria d'inventar una *tercera via* per superar la seva herència i les seves convencions, però sobretot per no caure en els experiments radicals usuals d'aquell temps. Aquesta tercera opció no ha hagut de recórrer al jazz com preconitzava Schuller, sinó que ha implicat un viatge musical que ha integrat a la tradició catalana elements de la perifèria, sonoritats russes i nord-americanes, principalment.

ANTONI PIZÀ

SALVADOR BROTONS

Director d'orquestra i compositor. Com a compositor ha escrit més de 125 obres majoritàriament orquestrals i de cambra i ha guanyat diversos premis de composició, entre ells el Premio Orquesta Nacional de España (1977); el premi Jove d'Or (1980); el Premi Ciutat de Barcelona (1983 i 1986); Southeastern Composers League Award (1986); The Madison University Flute Choir Composition Award (1987) i el Premio Reina Sofia de Composició (1991). Un bon nombre de les seves obres han estat editades i també enregistrades en diversos CD tant a Europa com als EUA.

Al nostre país ha estat director titular de l'Orquestra Simfònica de Balears Ciutat de Palma (1997-2001; 2009-fins avui) i de l'Orquestra Simfònica del Vallès (1997-2002). Des de l'any 1991 és el director titular de la Vancouver Symphony (estat de Washington) i actualment és també el director titular de la Banda Municipal de Barcelona.

Ha dirigit com a convidat diverses orquestres a Israel, Alemanya, la Xina, Bèlgica, Corea, França, Itàlia, Mèxic, els EUA i al nostre país.

Actualment compagina una intensa agenda com a director d'orquestra amb la composició d'un bon nombre d'encàrrecs d'obres de tot gènere.

ALEX ALGUACIL

Alex Alguacil és elogiat per la crítica del nostre país com «un músic amb fusta de qualitat» i amb un «potencial indiscutible» (*La Vanguardia*), i aclamat per la crítica americana com un «artista expressiu, de musicalitat innata i gran maduresa» (*New York Concert Review*).

Nascut a Barcelona el 1979, Alex Alguacil comença a estudiar al Conservatori Municipal de Santa Coloma de Gramenet i es gradua el 2002 al Conservatori Municipal de Música de Barcelona amb matrícula d'honor i premi d'honor per unanimitat. Aquell mateix any rep els primers premis als concursos de Joventuts Musicals de Vilafranca, Ricard Viñes de Lleida i Marisa Montiel de Jaén, i debuta al Palau de la Música Catalana amb l'Orquestra Simfònica del Vallès i el *Primer concert per a piano* de Xostakóvitx.

El 2003 es trasllada a Nova York per estudiar un Master of Music a la Manhattan School of Music. Després d'un brillant debut al Carnegie Hall, rep l'oportunitat d'actuar a altres sales importants del país com el CAMI Hall o el Merkin Hall del Lincoln Center, i amb orquestres com la Bergen Philharmonic Orchestra o la Vancouver Symphony Orchestra.

És convidat regularment a actuar com a solista amb orquestra i en recital a alguns dels festivals més importants de l'Estat espanyol. Destaquen recents col·laboracions amb l'Orquestra Sinfònica de Castilla i León o l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, i actuacions a festivals com el de Torroella de Montgrí, Otoño Musical Soriano, o Concerts de Mitjanit de Sitges, entre d'altres.

L'any 2006 va ser convidat a oferir el primer recital de piano a la recentment estrenada sala Oriol Martorell de L'Auditori de Barcelona, i el maig de l'any següent realitzava el seu debut amb l'OBC en un concert de temporada, interpretant el *Tercer concert per a piano i orquestra* de Prokófiev.

LA TERCERA VIA DE SALVADOR BROTONS

En 1957, el compositor e historiador del jazz Gunther Schuller leyó una polémica conferencia en la Universidad de Brandeis, cerca de Boston, en la que proponía una *tercera vía* (*third stream*) en la composición musical, un nuevo estilo que debía ser una fusión entre lo mejor de los elementos de la tradición clásica occidental (Bach, Beethoven y el resto de las *Bs* hasta llegar a Schönberg) y la libertad que proporcionaba la improvisación del entonces «nuevo» lenguaje del jazz.

Es curioso observar cómo Salvador Brotons (Barcelona, 1959), sin premeditación y prescindiendo del jazz que recetaba Schuller, ha construido en los últimos treinta y seis años una original y sólida *tercera vía* con su obra pianística. La música catalana del siglo XX se ha explicado a menudo como un surco por el que pasan dos corrientes paralelas y, hasta cierto punto, opuestas: la francesa y la germánica. La música de Brotons destaca desde el principio por desviarse de esta narrativa alejándose tanto del afrancesamiento como del germanismo y, como derivación de éste, también de la vanguardia de cariz serialista y, viceversa, acercándose decididamente a los mundos musicales de las periferias europeas (Rusia, con Prokófiev y Shostakóvich; Hungría, con Bartók, e incluso a la Francia «provinciana» de Poulenc) y del eclecticismo de los Estados Unidos.

Brotons es, además, un reconocido director sinfónico y, por tanto, el oficio de director también ha marcado sus composiciones. Por ejemplo, hojeando las partituras que ha publicado se nota la profusión de indicaciones de *tempo*, *dinámica* y *expresión*, generalmente en el atávico italiano (*deciso e marcato*, *ben legato*, *luminoso e sensibile*, etc.). Brotons, claramente, quiere dar soluciones a los intérpretes y evitar la ambigüedad interpretativa. Ésta es una característica importante de su música: ser inequívoco, hablar claro. Por otro lado, la flauta, el instrumento principal del compositor, también ha dejado su huella. Dos composiciones capitales del repertorio de flauta son las sonatas de Poulenc y Prokófiev. Sin duda, el lirismo arrebatado del primero y la percusividad del segundo se pueden apreciar en muchas de sus obras. Así, claridad, lirismo y pulsación rítmica son las principales características de sus obras.

La primera obra de esta grabación *Sonata per a piano*, *op. 124* (2011), por ejemplo, empieza con anacrusa (notas débiles que conducen a un acento fuerte) que es un eco de la conocida *Sonata para flauta* de Poulenc y, como ésta, incluye una sección central extremadamente lírica, como solía hacer Poulenc en casi todas sus sonatas para piano e instrumento. El segundo movimiento se elabora sobre un ambiente ensimismado y pensativo que, poco a poco, crece hacia un pasaje intenso y dramático, aspecto que se refuerza utilizando los registros extremos del piano. Al final, concluye con dulces disonancias de segunda. El tercer movimiento presenta otro de los rasgos más notables del estilo de Brotons. El piano se utiliza por su timbre percusivo y rítmico; aparece la anotación *marcato* (¡frecuentísima en las partituras de Brotons!) y hubiera podido indicar *martellato*; el *tempo* es muy rápido y la métrica, sincopada. A manera de recapitulación, se escucha otra vez la anacrusa poulencquiana del principio de la obra. Las obras de Brotons casi siempre tienen una conclusión clara y contundente con un acorde final *forte* y acentuado, al que se añade la usual recapitulación de motivos anteriores.

Tres nocturns «alla Chopin», op. 116 (2010) es, lógicamente, una evocación del compositor polaco y su género por excelencia, el nocturno. Aquí la melodía principal desciende cromáticamente y los acordes de acompañamiento sugieren contramelodías llenas de nostalgia. El lirismo, otra vez, es cautivador. La claridad formal —el clasicismo, podríamos decir— que supone tener bien separados la melodía en la mano derecha y el acompañamiento en la mano izquierda, no es sólo un rasgo chopiniano, sino muy catalán y mediterráneo, parte del *seny* y la mesura de que hablaba Ferrater Mora en *Les formes de vida catalana*. Dichos rasgos (*seny* y mesura) también son principios en la obra de Brotons. Como compositor, Brotons rechaza muchos de los experimentos radicales de la segunda mitad del siglo XX y se esfuerza por establecer un lenguaje musical que retorne a los valores tradicionales, pero sin repetirlos.

Dedicatòries, op. 112 (2008-2009) reúne un conjunto de obras cortas escritas con espíritu descriptivo. En «Tardorencia» la esencia de la estación se traduce en un ambiente tranquilo, melancólico e íntimo: se oye el crujido de las hojas o el viento de tramontana que sopla... «Nocturn» evoca la noche, lógicamente, a través de elementos musicales simples. «Fidelitat», obra dedicada a Lluís Maria Xirinacs (1932-2007), muestra una gran ambición musical y temática. A través de citas de *El cant de la senyera* y el *Dies Irae* y las

resonancias creadas por los armónicos, la obra reivindica emotivamente los ideales del conocido militante catalán. Brotons siempre es proclive a los gestos musicales claros y contrastantes y, si «Contemplativa» es un ejercicio de reflexión a través del contrapunto en *perpetuum mobile*, «Itosan» se va al otro extremo y explota la métrica irregular, los cambios de compás, el sonido *martellato* que aluden al pianismo de Bartók y Ginastera. Aquí aparece, por ejemplo, un recurso típicamente brotoniano: la sorpresa de un silencio inesperado, que interrumpe de pronto el discurso musical para reiniciarse casi de inmediato. Se puede decir que estas tres obras (*Sonata, Tres nocturns* y *Dedicatòries*) representan la madurez creativa de Brotons. El compositor ya domina la escritura pianística y sabe extraer los mejores recursos del instrumento, y los rasgos estilísticos personales aparecen consolidados y muy arraigados: lirismo arrebatado que contrasta con el sonido percusivo del teclado; gestos melódicos o rítmicos muy claros y presentados siempre en oposición; sincopes, métrica irregular, abundancia de pasajes en *ostinato* y figuraciones en estilo *perpetuum mobile*, silencios inesperados y, en muchos casos, un acorde final *forte* y *secco*. Éstos son algunos elementos de la *tercera vía* de Brotons y son las principales señas de su identidad como compositor.

La prehistoria de este estilo maduro, sin embargo, ya la encontramos en *Cristalls* (1995), obra de transición entre el período primerizo y el maduro. Aunque el mimetismo no es frecuente en la obra de Brotons (*Dedicatòries* es una excepción), en algún momento de esta obra se escucha una figura que puede hacer pensar en cristales rotos. Brotons es amante de los gestos contrastantes e inequívocos, como se ha dicho, y aquí la oposición se establece con un *tempo* lento y muy lírico y un *tempo* rápido en *perpetuum mobile*, dominado por la métrica y el compás irregulares y una gran abundancia de sincopes. Como corresponde a su nombre, la *Tocata per a piano, op. 63* (1993) es una obra de gran virtuosismo, con pasajes rápidos, figuraciones *perpetuum mobile*, acentos y métrica irregulares, compás de 7/8, el habitual *marcato*, y acordes divididos que se alternan entre las dos manos. La obra se adapta sin excusas a la típica forma ABA con un final que también participa de la gestualidad inequívoca del compositor: un acorde conclusivo con la indicación de *secco* y tres veces *forte* (*fff*).

Interludi per a la mà esquerra, op. 47, no. 2 (1988) parece insinuar una rara incursión en el serialismo del compositor y presenta un ambiente especulativo y reflexivo, lleno de

ecos, consecuencia de los armónicos, en *tempo* muy lento y compases atípicos (17/8, 19/8 etc.). Empezando en el registro agudo del piano se desciende al grave. Unas octavas contundentes presentan un motivo austero y lúgubre, seguido de otros motivos que contrastan antifonalmente los sonidos agudos y los graves. En la coda, vuelven los motivos en tesitura aguda del inicio de la obra. *Impromptu, op. 37* (1985) muestra una textura gruesa, con pasajes de *bravura*, llena de contrastes entre dinámicas extremas, los idiosincrásicos compases irregulares y unos bajos poderosos y sincopados que hacen pensar en la *Sonata n.º 7* de Prokófiev. Al final, el habitual gesto cadencial con el acorde final *secco* y *fortissimo*. *Ideals utòpics, op. 10* (1976) podría considerarse la primera obra del período medio del compositor. Brotons no duda en utilizar aquí un acorde de sol mayor aunque en los años setenta, volver a una tríada mayor se consideraba una herejía o, acaso, una utopía.

Las obras del período primerizo del compositor se diferencian de las anteriores por una escritura más armónica y menos contrapuntística. En *Tres peces breus, op. 8* (1975) es patente la influencia de Prokófiev y su sonata para flauta. El segundo movimiento es lírico y puede recordar el famoso *Vocalise* de Rachmaninov. El tercer movimiento insiste en indicaciones típicamente brotonianas como el *marcato* y el *secco*. *Elegia per la mort de Xostakóvix, op. 7* (1975), finalmente, es la primera obra para piano del compositor y sorprende, entre otras cosas, porque la partitura tiene armadura y, por tanto, tonalidad explícita, con un sonido muy lírico y ruso, siguiendo la alusión del título. Ya en 1975 Brotons sabía que él no rechazaría la tradición y que tendría que inventar una *tercera vía* para superar su herencia y sus convenciones, pero sobre todo para no caer en los experimentos radicales usuales de aquella época. Esta tercera opción no ha tenido que recurrir al jazz como preconizaba Schuller, sino que ha supuesto un viaje musical que ha integrado en la tradición catalana elementos de la periferia, sonoridades rusas y norteamericanas, principalmente.

ANTONI PIZÀ

SALVADOR BROTONS

Director de orquesta y compositor. Como compositor ha escrito más de 125 obras mayoritariamente orquestales y de cámara y ha ganado varios premios de composición, entre ellos, el Premio Orquesta Nacional de España (1977); el premio Jove d'Or (1980); el Premi Ciutat de Barcelona (1983 y 1986); Southeastern Composers League Award (1986); The Madison University Flute Choir Composition Award (1987) y el Premio Reina Sofía de Composición (1991). Muchas de sus obras han sido editadas y también grabadas en diversos CD tanto en Europa como en los Estados Unidos.

En nuestro país ha sido director titular de la Orquesta Simfònica de Balears Ciutat de Palma (1997-2001; 2009 hasta hoy) y de la Orquesta Simfònica del Vallès (1997-2002). Desde 1991 es el director titular de la Vancouver Symphony Orchestra (estado de Washington) y, actualmente, es también el director titular de la Banda Municipal de Barcelona.

Ha sido director invitado de numerosas orquestas en Israel, Alemania, China, Bélgica, Corea, Francia, Italia, México y Estados Unidos, así como en nuestro país. Actualmente, compagina una intensa agenda como director de orquesta con la composición de un gran número de encargos de obras de todo género.

ALEX ALGUACIL

Alex Alguacil es elogiado por la crítica de nuestro país como «un músico con madera de calidad» y con «potencial indiscutible» (*La Vanguardia*), y aclamado por la crítica estadounidense como un «artista expresivo, de musicalidad innata y gran madurez» (*New York Concert Review*).

Nacido en Barcelona en 1979, Alguacil empieza a estudiar en el Conservatori Municipal de Santa Coloma de Gramenet y se gradúa en 2002 en el Conservatori Municipal de Música de Barcelona con matrícula de honor y premio de honor por unanimidad. Ese mismo año recibe los primeros premios en los concursos de Joventuts Musicals de Vilafranca, Ricard Viñes de Lleida, y Marisa Montiel de Jaén, y debuta en el Palau de la Música Catalana con la Orquesta Simfònica del Vallès y el *Primer concierto para piano* de Shostakóvich.

En 2003 se traslada a Nueva York para realizar un Master of Music en la Manhattan School of Music. Después de un brillante debut en el Carnegie Hall, tiene la oportunidad de actuar en otras salas importantes del país como el CAMI Hall o el Merkin Hall en el Lincoln Center, y con orquestas como la Bergen Philharmonic Orchestra o la Vancouver Symphony Orchestra.

Es invitado regularmente a actuar como solista con orquesta y en recital en algunos de los festivales más importantes de España. Destacan recientes colaboraciones con la Orquesta Sinfónica de Castilla y León o la Orquesta Sinfónica de Barcelona i Nacional de Catalunya, y actuaciones en festivales como el de Torroella de Montgrí, Otoño Musical Soriano o Concerts de Mitjanit de Sitges, entre otros.

En 2006 fue invitado a ofrecer el primer recital de piano en la recién inaugurada Sala Oriol Martorell del Auditori de Barcelona, y en mayo del año siguiente realizaba su debut con la OBC en un concierto de temporada, interpretando el *Tercer concierto para piano* y orquesta de Prokofiev.

THE *THIRD STREAM* OF SALVADOR BROTONS

In 1957, the composer and jazz historian Gunther Schuller delivered a controversial speech at Brandeis University, near Boston, in which he proposed a third stream in musical composition, a new style that would be a fusion of the better and best elements of Western classical tradition (ranging from Bach, Beethoven and the other Bs to Schoenberg) and the freedom provided by the improvisation of the then "new" language of jazz.

It is interesting to observe how, Salvador Brotons (Barcelona, 1959), both unpremeditatedly and renouncing the jazz used by Schuller, has, over the past thirty-six years, constructed a solid and original third stream with his piano works. 20th-century Catalan music has often been explained as a furrow through which two parallel and, to a certain extent, opposed currents flow: the French and Germanic. Brotons' music is outstanding from the very outset in that it distances itself from such a narrative and from both French and Germanic influences and also, as a derivation of the latter, from the serialist avant-garde movements and is, conversely, more akin to the musical worlds of the European peripheries (Russia, with Prokofiev and Shostakovich; Hungary, with Bartók, and even the "provincial" France of Poulenc) and to the eclecticism of the USA.

Brotons is also a renowned conductor and, this has also clearly marked his compositions. If we take a look at his published scores, for example, we can see numerous indications of tempo, dynamics and expression usually notated in Italian (*deciso e marcato*, *ben legato e luminoso*, *sensibile*, etc.). Brotons clearly wants to provide performers with solutions and thus avoid interpretive ambiguity. This is a major feature in his music: to be clear and unequivocal. Furthermore, the flute, the composer's main instrument has also left its mark. Two of the most outstanding compositions in the flute repertoire are Prokofiev's and Poulenc's sonatas. Undoubtedly, the exciting lyricism of the first and the percussive power of the second may be appreciated in many of his works. Thus, clarity, lyricism and rhythmic pulse are the main characteristics of his compositions.

The first piece on the present recording, *Piano Sonata*, op. 124 (2011) for example, begins with an anacrusis (weak notes leading up to a stressed note) which is an echo of Poulenc's famous Flute Sonata, and the piece also contains an extremely lyrical central

section, as was customary in the majority of Poulenc's sonatas for piano combined with another instrument. The second movement is developed on the basis of a pensive, pondering atmosphere which gradually grows into an intense and dramatic passage, reinforced by extreme piano registers. The piece concludes with sweet second dissonances. The third movement presents one of the most notable features of Brotons' style. The piano is used on the basis of its percussive and rhythmic timbre; the notation is *marcato* (highly frequent in Brotons' scores!) and could also well have been marked *martellato*; the tempo is very fast and the metre syncopated. As a recapitulation, we hear the Poulenc-like anacrusis from the beginning of the piece. Brotons' compositions almost always have a clear and categorical conclusion with a *forte* and stressed final note to which the customary recapitulation of previous motifs are added.

Three Nocturnes, "alla Chopin" op. 116 (2010) is evidently an evocation of the great Polish composer and his genre par excellence, the nocturne. Here, the main melody chromatically descends and the accompanying chords suggest counter-melodies replete with nostalgia. The lyricism, once more, is astonishing. The formal clarity –or classicism, we could say – in the well separated melody of the right hand with left-hand accompaniment, is not just a Chopinian feature, but also a very Catalan and Mediterranean characteristic, forming part of the "natural wisdom" and "measure" described by Ferrater Mora in his *Les formes de vida catalana (Forms of Catalan Life)*. Such traits ("natural wisdom" and "measure") are also important principles in Brotons' work. As a composer, Brotons has rejected many of the radical experiments of the second half of the 20th century and has strived to establish a musical language that reverts to traditional values without repeating them.

Dedicatòries (Dedications), op. 112 (2008-2009) is a collection of short works written in a descriptive spirit. In *"Tardorencia" (Autumnal)* the essence of the season is depicted in a quiet, melancholy and intimate atmosphere: we hear the leaves rustling and the North Wind blowing ... *"Nocturn"* evokes the night through simple musical elements. *"Fidelitat" (Fidelity)*, a piece dedicated to Lluís Maria Xirinacs (1932 – 2007), shows great ambition in terms of both its music and theme. With verses from *El cant de la senyera* and the *Dies Irae* and harmonic resonances, the work emotionally stresses the ideals of the famous Catalan politician, writer and philosopher. Brotons is a lover of clear and contrasting musical elements and, if *"Contemplativa" (Contemplative)* is an exercise in reflection through its

perpetuum mobile counterpoint, "Itosan" is an example of the other extreme, with its irregular metre, changes in tempo and the *martellato* sound of Bartók's and Ginastera's piano. And here we have one of Brotons' most characteristic resources: the surprise caused by an unexpected silence which suddenly interrupts the musical discourse before it almost immediately recommences.

It could indeed be said that these three pieces (*Sonata*, *Tres nocturns* and *Dedicatòries*) represent Brotons' creative maturity. We can appreciate how the composer dominates piano composition and knows how to get the most out of the instrument, and his personal stylistic traits are evidently well structured and balanced: an exciting lyricism contrasting with the percussive sounds of the piano: melodic and rhythmic gestures which are extremely clear and presented in the form of oppositions; syncopes, irregular metre, an abundance of *ostinato* passages and figurations in the *perpetuum mobile* style, unexpected silences and, in many cases, a final *forte* and *secco* chord. These are some of the elements of Brotons' third stream and they are indeed the distinguishing signs of his identity as a composer.

The prehistory of this mature style, however, may already be appreciated in *Cristalls* (*Crystals*) (1995), a transitional work that was created between his early and mature periods. Although mimicry is infrequent in Brotons' compositions (*Dedicatòries* is an exception to the rule), at a certain point in the piece, there is a passage which recalls the sound of broken glass. Brotons, as we stated earlier, is a lover of clear and contrasting elements, and here the opposition is established with a slow and highly lyrical tempo and a swift *perpetuum mobile* tempo, dominated by irregular metre and tempo and a marked abundance of syncopes.

As befits its name, *Toccata for Piano*, op. 63 (1993) is a work of great virtuosity, with rapid passages, *perpetuum mobile* figurations, irregular stress and metre, a 7/8 tempo, the customary *marcato* and split chords on alternating hands. The work is clearly adapted to the typical ABA form with a finale that also forms part of the unambiguous expressiveness of the composer: a conclusive chord with the notation *secco* and a triple *forte* (fff).

Interludi per a la mà esquerra (*Interlude for the Left Hand*), op. 47, no. 2 (1988) presents us with a rare foray into serialism conjuring up a speculative and reflective atmosphere, full of echoes, due to its harmonics, in very slow tempo and atypical metres

(17/8, 19/8 etc.). It begins in the piano's upper register and descends to the lower register. A number of powerful octaves present an austere and lugubrious motif, followed by other motifs which antiphonically contrast the high and low sounds. In the coda, the high tessitura motifs from the beginning of the piece return. *Impromptu*, op. 37 (1985) presents a grave texture, with bravura-style passages full of extreme dynamic contrasts, the idiosyncratic irregular beats and powerful and syncopated bass-lines which are reminiscent of Prokofiev's *Sonata No. 7*. And finally, we have the customary concluding cadenza with the closing *secco* and *fortissimo* chord. *Ideals utòpics* (*Utopian Ideals*), op. 10 (1976) may be considered the first work of the composer's middle period. Here, Brotons does not hesitate to use a g major chord although in the 1970s, to return to a major triad was considered to be heretical or, perhaps even, utopian.

The works of the composer's early period are different from the previously mentioned pieces on account of their more harmonic and less contrapuntal approach. In *Tres peces breus* (*Three Brief Pieces*), op. 8 (1975), we can clearly appreciate the influence of Prokofiev and his flute sonata. The second movement is lyrical and may well recall Rachmaninoff's famous *Vocalise*. The third movement is full of characteristically Brotonian *marcato* and *secco* notations. Finally, *Elegia per la mort de Xostakóvitx* (*Elegy for the Death of Shostakovich*), op. 7 (1975) is the composer's first piano piece and was surprising, among other things, for its use of key signatures and its explicit tonality, with a highly lyrical and Russian sound in accordance with its title. Already in 1975, Brotons was conscious that he would not reject tradition and that he would be obliged to invent a third stream to transcend its legacy and conventions, and especially so as not to fall into the customary radical experiments of the time. This third option refrained from resorting to the jazz advocated by Schuller and thus embarked on a musical journey that has integrated peripheral elements, predominantly Russian and American sounds, into Catalan tradition.

ANTONI PIZÀ

SALVADOR BROTONS

Salvador Brotons is a conductor and composer. As a composer, he has written over 125 pieces, predominantly orchestral and chamber works, and has been distinguished with a number of composition awards, including the Premio Orquesta Nacional de España (1977), the Jove d'Or Prize (1980), the Premi Ciutat de Barcelona (1983 and 1986), Southeastern Composers League Award (1986), The Madison University Flute Choir Composition Award (1987) and the Premio Reina Sofía de Composición (1991). A number of his works have been published and recorded both in Europe and the USA.

He has worked as the leading conductor of the Orquestra Simfònica de Balears Ciutat de Palma (1997-2001; 2009-present) and the Orquestra Simfònica del Vallès (1997-2002). Since 1991 he has been the leading conductor of the Vancouver Symphony (Washington State) and is also currently the conductor of the Banda Municipal de Barcelona (The Municipal Band of Barcelona).

As a guest conductor, he has worked with orchestras in Israel, Germany, China, Belgium, Korea, France, Italy, Mexico and the United States, in addition to his collaborations in Spain.

He currently combines his intense agenda as a conductor with the composition of numerous commissioned pieces.

ALEX ALGUACIL

Alex Alguacil has been praised by national critics as "an excellent musician with undeniable potential" (*La Vanguardia*), and was acclaimed by an American reviewer as "an expressive artist of innate musicality and great maturity" (New York Concert Review).

Born in Barcelona in 1979, Alex Alguacil began his studies at the Conservatori Municipal de Santa Coloma de Gramenet and graduated from Barcelona's Conservatori Municipal de Música in 2002 with the highest honours. The same year he was distinguished with first prizes at the "Joventuts Musicals" (Vilafranca, Barcelona), "Ricard Viñes" (Lleida) and "Marisa Montiel" (Jaen) competitions, and made his debut at the Palau de la Música Catalana with the Orquestra Simfònica del Vallès, performing Shostakovich's *First Piano Concerto*.

In 2003 he moved to New York to study a Master's Degree at the Manhattan School of Music. After a successful debut at Carnegie Hall, he went on to perform at other prestigious American venues such as CAMI Hall and the Merkin Hall at the Lincoln Center, and with orchestras such as the Bergen Philharmonic Orchestra and the Vancouver Symphony Orchestra.

He has been regularly invited to perform as a soloist at some of Spain's most important festivals. Noteworthy are his recent collaborations with the Orquestra Sinfónica de Castilla y León and the Barcelona Symphony Orchestra, and performances at festivals such as Torroella de Montgrí, Otoño Musical Soriano and the Sitges Midnight Concert Festival, to name but a few.

In 2006 he was invited to give the opening piano concert at the newly opened Oriol Martorell hall at Barcelona's prestigious L'Auditori and, in May 2007, he made his debut with the OBC (The Barcelona and Catalan National Symphony Orchestra) as part of the venue's official season, performing Prokofiev's *Third Concerto for Piano and Orchestra*.

